

Анна Бондаренко
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент **Дмитро Павкін**
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Художні тексти – це літературні твори, які використовують мову, стиль, сюжет, ідеї та символіку з метою створення естетичного враження у читачів [9].

Вірші, романи, оповідання, драма, есе, літературна критика та інші жанри літератури можуть бути частиною художнього твору. Він може бути написаний різними авторами з різних країн і епох та відобразити різні соціальні, культурні й історичні контексти. Кожен читач може знайти в художньому тексті свій власний сенс. Він є важливою частиною мистецтва та літератури, що сприяє розвитку культури та інтелектуального розуміння.

Система образів, представлена мовними засобами, відіграє важливу роль у семантиці таких текстів. Ця система сприяє формуванню загального змісту тексту як цілого.

Художній образ – це складний інформаційний фрагмент, який поєднує зміст і художню виразність [2]. Систему образів художнього твору становлять образи творця та адресата, образи природного та речового оточення, образи дійових осіб, тобто персонажів [1].

Загальна назва будь-якої дійової особи (текстуальної чи вербальної) у кожному жанрі літератури є персонажем, якого письменник зображує у своєму художньому творі. У більшості випадків персонажі мають чітку індивідуальність, визначену їхніми зв'язками з соціальним, національним та історичним середовищем. Анімація речей, явищ природи, тварин у казках, байках і фантастичних творах також відноситься до цієї категорії [5]. Персонажі можуть бути як головними, так і другорядними, героями чи антигероями, а також представляти будь-яку соціальну групу чи відобразити стереотипи, зокрема гендерні.

Загальні уявлення про ролі жінок і чоловіків у суспільстві, відомі як гендерні стереотипи, впливають на індивідуальну поведінку та впливають на соціалізацію та поведінкові процеси в суспільстві в цілому. Ці стереотипи можуть впливати на різні частини нашого життя, такі як розподіл ролей у сім'ї, професійні вибори, поведінка, зовнішній вигляд і навіть мислення [10].

Гендерні стереотипи впливають на те, як письменники використовують мову та мовлення: певні мовні знаки отримують соціальну значущість на основі гендерно навантажених цінностей [6].

Оскільки гендерні стереотипи є частиною нашого мислення, вони також є важливими компонентами картини світу, які вивчаються в когнітивній лінгвістиці. Ця галузь займається дослідженням того, як стереотипи впливають на наше мислення, сприйняття та вираження через мову; як стереотипи створюються, зберігаються та поширюються в мові; і як вони впливають на те, як ми розуміємо та інтерпретуємо повідомлення.

Когнітивна лінгвістика – це сучасна галузь мовознавства, яка досліджує процеси використання мови для отримання, зберігання, обробки та переробки інформації, а також невербальні методи категоризації знань [7].

Когнітивна лінгвістика вивчає систему мови та її використання в мовленні і це дозволяє отримати уявлення про організацію системи понять, що робить цю галузь кращою, ніж інші когнітивні науки [3].

Когнітивна лінгвістика вивчає, як мова впливає на процеси сприйняття та розуміння світу, а також на створення концепцій і категорій (групування явищ, об'єктів, процесів за певними критеріями, створення категорій і їх виділення, організоване представлення різноманітних явищ шляхом зменшення кількості рубрик і групувань) [8].

Основним методом дослідження у когнітивній лінгвістиці є концептуальний аналіз. Семантика лінгвальних мереж (СМЛ) є однією з методик концептуального аналізу. Це теоретична ідея, положення якої використовуються для досить універсальної методики концептуального аналізу, яка працює з різними мовними даними [4].

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв С. Теорія літератури: Підручник. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
2. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту. Модульний курс: Навчальний посібник. Донецьк: ДІСО, 2009. 262 с.
3. Жаботинская С. А. Принципы лингвокогнитивного анализа и феномен полисемии. Проблемы загального, германського та слов'янського мовознавства. До 70-річчя професора В.В. Левицького / Під ред. Альтмана Г., Задорожної І., Мацкуляк Ю. Чернівці: Книги ХХІ, 2008. 357–368 с.
4. Жаботинская С. А. Генеративизм, когнитивизм и семантика лингвальных сетей. Учень багато, істина одна: збірник праць до ювілею Ізабелли Рафаїлівни Бунятової / Київський ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. С. 99 – 141.
5. Іванишин В. П. Внутрішня форма (ейдологічна система) літературного твору. Літературний твір як естетично-інтенціональна система. *Нариси з теорії літератур*, 2010 URL: <https://ukrlit.net/info/sketch/16.html>
6. Козачишина О.Л. Гендерні стереотипи в писемному художньому мовленні
7. Кочерган М.П. Загальне мовознавство : підручник. 3-тє вид. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 464 с.

8. Мунтян Л. В. Когнітивна лінгвістика в Україні. Наука XXI століття: виклики сучасності: збірник статей, 2013. 58 — 61 с.

9. Сикало Є. Сучасний словник літературознавчих термінів. 2023 URL: <https://ukrlit.net/info/mdictionary/461.html>

10. Цікул І. Перспективи подолання гендерних стереотипів в українській політиці. Україна в системі сучасних цивілізацій: трансформації держави і громадянського суспільства. 23-24 червня 2006 г. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. – Одеса: ВМВ, 2006. С. 132–134.

Valentyna Borshchovetska

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
State University of Trade and Economics
(Kyiv, Ukraine)

MEDIATING AND INTERPRETING IN PROFESSIONAL COMMUNICATION: CEFR REQUIREMENTS AND CHARACTERISTICS

In cross-linguistic professional mediation or interpretation, the user acts as a social agent who creates bridges and helps to construct or convey meaning from one language to another. The focus is on the role of language in process like creating the space and conditions for communicating and collaborating to construct new meanings. Encourage others to understand them, and passing on new information in an appropriate form. The context can be both, social, cultural and professional.

Non-linguistic mediator / interpreter has to correspond to B2 – B2+ Level according to the CEFR, which means the following: can establish a supportive environment for sharing ideas and facilitate discussion of delicate issues, showing appreciation of different perspectives, encouraging people to explore issues and adjusting sensitively the way he or she expresses ideas. He can build upon other's ideas, making suggestions for ways forward and convey the main content of well-structured but long and propositionally complex texts on subjects within the fields of professional as well as academic and personal interests, clarifying the opinions and purposes of speakers. He can work collaboratively with people from different backgrounds, creating a positive atmosphere by giving support, asking questions to identify common goals, comparing options for how to achieve them and explaining suggestions for what to do next and develop other people's ideas, pose questions that invite reactions from different perspectives and propose a solution or next steps. He can convey detailed information and arguments reliably, e.g. the significant points contained in complex but well-structured texts within their fields of professional interest.

There are many different aspects of mediation which share certain characteristics. A person who engages in mediation activity needs to have a well-developed emotional intelligence, or an openness to develop it, in order to have sufficient sense of empathy for different viewpoints and emotional states of the participants in the communicative situations.